

Dokazovanje pravilnosti

Specifikacija :

Predpis/navodilo/naručilo kaj naj bi program delal

Implementacija

Program, ki zadošča specifikaciji S je implementacija/realizacija S.

```
s := 0 ;  
i := 0 ;  
while i < 100 do  
  i := i + 1 ;  
  s := s + i  
done
```

CompCert
(proof assistant)

Hoarova logika

Hoarova trojica

$\{P\} C \{Q\}$

delna pravilnost

$[P] C [Q]$

popolna pravilnost

predpogoj
(pre-condition)

ukazi

končni pogoj
(post-condition)

$$\{P\} \subset \{Q\}$$

¹ če velja P in ² če se c ustavi,
potem bo veljal Q

2 predpostavki
1 sklep

$$[P] \subset [Q]$$

če velja P, potem se c ustavi
in bo veljal Q

1 predpostavka
2 sklepa

Primeri

$$\{x=m \wedge y=n\} \subset \{x=n \wedge y=m\}$$

"c zamenja vrednost spremenljivih x in y"

Pišemo navpično:

$$\{P\}$$
$$C$$
$$\{Q\}$$

$$\{P_1\}$$
$$C_1$$
$$\{P_2\}$$
$$C_2$$
$$\{P_3\}$$

Prepletamo
spec. in impl.

~~$$\{x=m \wedge y=n\}$$
$$x := y;$$
$$y := x$$
$$\{x=n \wedge y=m\}$$~~

$$\{x=m \wedge y=n\}$$
$$t := x;$$
$$x := y;$$
$$y := t$$
$$\{x=m \wedge y=m\}$$

$$\{x=m \wedge y=n\}$$
$$x := x + y;$$
$$y := x - y;$$
$$x := x - y$$
$$\{x=m \wedge y=m\}$$

$$\{x=m \wedge y=n\}$$

while true do
 skip
done

$$\{x=m \wedge y=m\}$$

$\{x=m \wedge y=m\}$

$t := m;$

$m := m;$

$m := t$

$\{x=m \wedge y=m\}$

$\{x=m \wedge y=m\}$

C

$\{x=m \wedge y=m\}$

" m in m
naj se ne
spreminjata"

(sta delova,
ghost variables)

C ne sme omeniti m in m

$\{x=m \wedge y=m\}$

$x := 42;$

$m := 42;$

$y := m$

$\{x=m \wedge y=m\}$

Primer:

$\{true\} C \{x \leq y\}$

Če se C ustreži, bo veljalo $x \leq y$

$\{false\} C \{Q\}$

↑
vedno velja, ker
iz false sledi katerikoli

$\{true\}$

$x := 0;$

$y := 13$

$\{x \leq y\}$

Primer:

$\{x=m \wedge y=m\} C \{x = \min(m,n) \wedge y = \max(m,n)\}$
(m, n delova)

if $x > y$ then

$t := x; x := y; y := t$

else

skip

end

Pravila sklepanja

predpostavke: $\frac{p_1 \quad p_2 \quad \dots \quad p_n}{q}$
sklep: q

$$\frac{P' \Rightarrow P \quad \{P\} \subset \{Q\} \quad Q \Rightarrow Q'}{\{P'\} \subset \{Q'\}}$$

Splošna logična pravila.

$$\frac{\{P_1\} \subset \{Q_1\} \quad \{P_2\} \subset \{Q_2\}}{\{P_1 \wedge P_2\} \subset \{Q_1 \wedge Q_2\}}$$

Pišemo: $\begin{matrix} \{P'\} \\ \{P\} \\ \subset \\ \{Q\} \\ \{Q'\} \end{matrix} \Downarrow \Downarrow$ (sklepamo)

Definicija:

$FV(c) =$ vse spremenljivke, ki se pojavijo v c
(free variables)

$FA(c) =$ vse spremenljivke, ki jih c nastavlja na levi strani "==" (tiste, ki jih bi lahko spremenil)
(assigned variables)

$$FV(\text{if } x \leq y \text{ then } x := y + 3 \text{ else } x := z) = \{x, y, z\}$$

$$FA(\text{if } x \leq y \text{ then } x := y + 3 \text{ else } x := z) = \{x\}$$

$$\frac{FV(P) \cap FA(c) = \emptyset}{\{P\} \subset \{P\}} *$$

Če c ne spreminja spremenljivk iz P ,
potem ne spreminja veljavnosti P

$$\begin{matrix} \{x=m \wedge y=m\} \\ x := x+y \\ \{ \dots \wedge y=m \} \end{matrix} \downarrow *$$

$\{ P \} \text{ skip } \{ P \}$

$\{ P \} c_1 \{ Q \} \quad \{ Q \} c_2 \{ R \}$

 $\{ P \} c_1 ; c_2 \{ R \}$

$\{ P \}$
 c_1
 $\{ Q \}$
 c_2
 $\{ R \}$

$\{ P \wedge b \} c_1 \{ Q \} \quad \{ P \wedge \neg b \} c_2 \{ Q \}$

 $\{ P \} \text{ if } b \text{ then } c_1 \text{ else } c_2 \text{ end } \{ Q \}$

$\{ P \}$
if b then
 $\{ P \wedge b \}$
 c_1
 $\{ Q \}$
else
 $\{ P \wedge \neg b \}$
 c_2
 $\{ Q \}$
end
 $\{ Q \}$

$\{ P \wedge b \} c \{ P \}$

 $\{ P \} \text{ while } b \text{ do } c \text{ done } \{ \neg b \wedge P \}$

P invarianta zanke

V praksi

$\{ P' \} \Downarrow \rightarrow$ metoda brihtnosti
 $\{ P \}$
while b do
 $\{ P \wedge b \}$
 c
 $\{ P \}$

done
 $\{ P \} \Downarrow \rightarrow$ običajno precej lahkih sklepov
 $\{ Q \}$

$$\{ P[x \mapsto e] \} x := e \{ P \}$$

$P[x \mapsto e]$ v P zamenjaj x t e
(substitucija)

Popolna pravilnost

Vsa pravila razen spodaj nastetih lahko iz $\{ \dots \} \dots \{ \dots \}$
sprememimo v $[\dots] \dots [\dots]$; na primer:

$$\frac{[P \wedge b] c_1 [Q] \quad [P \wedge \neg b] c_2 [Q]}{[P] \text{ if } b \text{ then } c_1 \text{ else } c_2 \text{ end } [Q]}$$

Izjemi:

$$\frac{FV(P) \cap FA(c) = \emptyset}{\{ P \} c \{ P \}}$$

ne smemo predelati v $\frac{FV(P) \cap FA(c) = \emptyset}{[P] c [P]}$

Protiprimer:

$[x > 0]$ while true do skip done $[x > 0]$

Pravilno:

$$\frac{FV(P) \cap FA(c) = \emptyset \quad [R] c [Q]}{[R \wedge P] c [Q \wedge P]}$$

→ dodaten razlog, zahaj se c ustavi

Kako dokazemo, da se ustavi zanka?

```
while i < b do
  p := p * a ;
  i := i + 1
done
```

i	p	$p = a^i, i \leq b$
0	1	✓
1	a	✓
2	a^2	✓
3	a^3	✓
\vdots	\vdots	\vdots

$b - i$ se zmanjšuje